

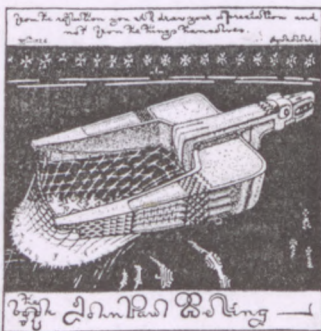
ii 202-

WYSTAWA

MAŁA GALERIA SZTUKI EMIGRACYJNEJ

ze zbiorów Archiwum Emigracji
Biblioteki UMK

SPRAWOZDANIE

ARCHIWUM EMIGRACJI
TORUŃ 2003

GALERIA SZTUKI EMIGRACYJNEJ
ARCHIWUM EMIGRACJI W TORUNIU

Powstałe w 1995 roku Archiwum Emigracji Biblioteki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu — jeden z największych w Polsce ośrodków gromadzących spuścizny i pamiątki po wybitnych osobistościach polskiego wychodźstwa — wraz z archiwami i cennymi księgozbiorami historycznymi, pozyskuje prace graficzne i malarskie, a nawet, choć rzadziej, rzeźbiarskie. Najczęściej są one częścią spuścizny pisarzy, wydawców, ludzi nauki albo fragmentem wyposażenia pomieszczeń redakcyjnych i księgarskich. W ten sposób trafiły do Torunia obrazy i rysunki Józefa Czapskiego, Jana Lebensteina czy grafika Krystyny Sadowskiej, będące wcześniej własnością Wacława Iwaniuka, oleje Janiny Wolff-Boguckiej — w spuściznie po Januszu Jasieńczyku, szkice Lebensteina w papierach Olgi Scherer, rzeźba Tadeusza Kopera podarowana przez Alicję Moskalową, czy rysunki Feliksa Topolskiego, Zdzisława Czermańskiego i Rafała Malczewskiego oraz ceramiki Adama Kossowskiego, wchodzące w skład archiwum londyńskich „Wiadomości” otrzymanego w darze od Stefanii Kossowskiej w 1994 roku.

Jednak od samego początku Archiwum pozyskiwało również materiały dokumentacyjne, księgozbiory oraz kolekcje archiwalne związane bezpośrednio z artystami. I tak, w 1994 roku, redaktor paryskiej „Kultury” Jerzy Giedroyc podarował toruńskiemu Uniwersytetowi, liczący prawie 2 tys. woluminów, cenny księgozbiór Józefa Czapskiego z Maisons-Laffitte. Wiele książek zawiera marginalia i rysunki znakomitego malarza, inne stanowią dokumentację wystaw Czapskiego we Francji, Wielkiej Brytanii i Polsce. Kilka miesięcy później, dzięki pomocy Stefanii Kossowskiej, Archiwum otrzymało w darze niemal kompletną dokumentację handlową i wystawienniczą paryskiej Galerie Lambert Kazimierza Romanowicza, najdłużej działającej (1959–1993) polskiej galerii na obczyźnie, która w lokalu na wyspie św. Ludwika organizowała wystawy artystom z całego świata, również Polakom mieszkającym na emigracji. Archiwum Galerie Lambert dostarczyło pokaźną liczbę listów, sporo fotografii, katalogów, folderów, plakatów oraz kilka zaledwie rysunków.

W 1996 roku zbiory sztuki w Archiwum Emigracji uległy wyraźnej jakościowej i ilościowej zmianie. W ciągu jednego roku trafiły z Londynu do Torunia dwa duże archiwa i kolekcje prac artystów polskich tworzących na obczyźnie: archiwum grafika i projektanta wewnątrz Władysława R. Szomańskiego (dar wdowy), zawierające szczegółową dokumentację fotograficzną oraz oryginalne prace graficzne i metaloplastyczne (w tym projekty dekoracji, plakatów i reklam), oraz ogromna, licząca kilka tysięcy rysunków, gwaszy i obrazów olejnych, kolekcja prac i dokumentacji archiwalnej Mariana Kościakowskiego, znakomitego malarza, rysownika i rzeźbiarza (dar wdowy). Oba archiwa były niemal kompletne. W papierach Szomańskiego znalazły się również archiwalia związane z działalnością Zrzeszenia Plastyków Polskich w Wielkiej Brytanii, w tym dokumentacja wystaw i organizowanych przez Zrzeszenie spotkań towarzyskich.

Uzupełnieniem obu kolekcji były korespondencje malarzy, katalogi wystaw oraz oryginalne grafiki i rysunki znajdowane w kolejnych latach w niemal każdym

853443
E. 2293/03

z docierających do Torunia archiwum, np. szkice Włodzimierza Kowańko w archiwum Tadeusza Wittlina, gwasze Kazimierza Zielenkiewicza (Caziela) w korespondencji Jana Ulatowskiego, grafiki Stanisława Gliwy w darze Mai E. Cybulskiej, rysunki Tadeusza Piotrowskiego w papierach Bronisława Przyłuskiego, podarowanych przez Barbarę Gaździk, czy zbiór katalogów i wycinków prasowych w archiwum Tamary Karren.

W początkach roku 2000 postanowiono położyć szczególny nacisk na gromadzenie prac artystycznych powstałych na obczyźnie zwracając się do przyjaciół Archiwum z prośbą o pomoc. Równocześnie rozpoczęto poszukiwanie i gromadzenie materiałów drukowanych, archiwalnych i fotograficznych dokumentujących działalność polskich artystów, marszandów, galerii i historyków sztuki na emigracji w XX wieku. W odpowiedzi na apel i listy Archiwum otrzymało m.in.: zbiór prac malarskich, graficznych i rysunków oraz archiwalia od Leona Piesowockiego i Zygmunta Kowalskiego, grafiki i rysunki Piotra Łabuźka (podarowane przez Eugeniusza S. Kruszewskiego z Kopenhagi), grafiki, rysunki i dokumentację wystaw: Tadeusza Mysłowskiego, Adama Kossowskiego (dar S. Kossowskiej), Mariana Kratochwila (dar Zbigniewa Kratochwila i rodziny), Janusza Eichlera (dar Krystyny Eichler), Ludwika Lille i Władysława Jahla (dar Jana Winczakiewicza) oraz rzeźby Alfreda Jesiona (dar Danuty Szymańskiej-Jesion). Poza tym dziesiątki pojedynczych prac malarskich, rysunków, grafik, plakatów, fotografii i katalogów wystaw.

Cztery dary zasługują jednak na szczególne wyróżnienie. Pierwszym jest sześć prac olejnych Marka Żuławskiego ofiarowanych przez Marylę Żuławską, które mają być wstępem do przekazania w przyszłości archiwum Żuławskiego do Torunia. Drugim — zbiór prac malarskich Zygmunta Turkiewicza (dar Pooki Kępińskiej); trzecim — zbiór grafik, rysunków i prac malarskich Aleksandra Wenera (dar Artysty); czwartym, i jak się wydaje najwartościowszym w kontekście potencjalnych badań naukowych, podarowana przez Ryszarda Demela kolekcja rysunków, grafik oraz przede wszystkim pieczołowicie zebranych dokumentów na temat działalności grupy polskich malarzy studiujących i wystawiających w Rzymie (1945–1947) i później w Londynie (1947–2000).

W czerwcu 2001 roku Archiwum Emigracji pozyskało najcenniejszą, jak dotąd, kolekcję związaną ze sztuką polską tworzoną na obczyźnie — zbiór ponad tysiąca prac i pamiątek po Konstantym Brandlu. Przekazał je do Torunia, wraz z całym własnym archiwum oraz bogatym księgozbiorem, Witold Leitgeber, siostrzeniec artysty, historyk wojskowości z Londynu. We wrześniu 2001 roku utworzono w Archiwum Emigracji Gabinet Konstantego Brandla.

Galeria Sztuki Emigracyjnej jest jedynym tego rodzaju zbiorem pozamuzealnym w Polsce, a dzięki współpracy z historykami sztuki UMK, jest poważnym warszta-tem badawczym. Wśród zgromadzonych dzieł są prace artystów, których twórczość niemal w całości lub w większej części rozwijała się na emigracji, poza wymienionymi wyżej m.in.: Mariana Bohusza-Szyszko, Stanisława Frenkla, Kazimierza Dźwiga, Stanisława Szukalskiego, Krystyny Eichler, Marka Rudnickiego, Henryka Berlewiego, Józefa Piwowara, Janiny Granowskiej-Rennie, Tadeusza Beutlicha, Janiny Jasińskiej-Luterek, Bolesława Leitgebiera, Jerzego Stockiego, Wiliama Markiewicza, Jana Głowackiego, Filipa Fingera, Ariki Madeyskiej, Astrid Balińskiej, Tadeusza A. Lewandowskiego, Mieczysława Lurczyńskiego i Zdzisława Ruszkow-

skiego. Są też prace artystów, którzy przebywali na obczyźnie krótko w czasie II wojny światowej, np. Mariana Walentynowicza, i tych, którzy stali się emigrantami dopiero w latach 70. czy 80. ubiegłego stulecia: Andrzeja Piwarskiego, Barbary Ur, Małgorzaty Paszko, Andrzeja Borkowskiego, Leszka Wiśniewskiego, Lecha Rzewuskiego czy Grzegorza Jakubowskiego. Są wreszcie obrazy i rysunki artystów-amatorów, dla których malowanie było formą aktywności dopełniającą twórczość w innych dziedzinach: Haliny Korn-Żuławskiej, Jana Kotta, Krystyny Granowskiej-Strobel i Róży Nowotarskiej.

SPRAWOZDANIE Z WYSTAWY

9 listopada 2002 roku, na dwóch kondygnacjach Aneksu Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, została otwarta wystawa pn. *Mała Galeria Sztuki Emigracyjnej ze zbiorów Archiwum Emigracji*. Otwarcie wystawy zbiegło się w czasie z obradami konferencji naukowej „Życie literackie drugiej emigracji niepodległościowej (III)”, zorganizowanej przez Pracownię Badań Emigracji Instytutu Literatury Polskiej UMK i umieszczone zostało w jej programie oraz na afiszach.

Autorami wystawy byli: Mirosław A. Supruniuk, Joanna Krasnodębska (z Torunia) i Jarosław Koźmiński (z Londynu). W przygotowaniu ekspozycji udział wzięli ponadto: Anna Kroplewska-Gajewska (selekcja prac) i Jan Kotłowski (układ i instalacja). Autorem plakatu był Leon Piesowocki. Honorowy patronat nad organizacją wystawy objęło Zrzeszenie Plastyków Polskich w Wielkiej Brytanii. Wystawie towarzyszył katalog opracowany przez M. A. Supruniuka i J. Krasnodębską, wydany wspólnie przez Archiwum Emigracji i Oficynę Wydawniczą Kucharski. Wsparcia finansowego autorom wystawy udzielił BIG Bank Gdański S.A. — Meceenas Wystawy. Opiekę medialną zgodziły się objąć: „Przegląd Polski” (Nowy Jork), „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza” (Londyn), TVP3 oraz Radio PiK.

Otwarcie wystawy poprzedzone zostało wykładem prof. Szymona Bojko (Rhode Island School of Design), który mówił o artystach polskiego pochodzenia w Stanach Zjednoczonych. Wykład zatytułowany „Polskie rodowody w sztuce amerykańskiej” uzupełniony został nagraniami rozmów z kilkoma artystami oraz prezentacją fotografii ich prac.

Oficjalnego otwarcia ekspozycji dokonał Prorektor UMK prof. Grzegorz Jarzębski.

Cele wystawy były dwa: zwrócenie uwagi studentów i historyków sztuki na ogromny, ważny i zaniedbany obszar badań naukowych, a tym samym poinformowanie ich, że istnieje możliwość studiowania tych zagadnień w Toruniu, oraz zainteresowanie artystów współpracą z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika, a tym samym wzbogacanie dokumentacji do badań i w tym kontekście prezentacja najciekawszych obiektów coraz większych zbiorów własnych.

Wystawa pokazała zaledwie niewielki fragment zbiorów sztuki Archiwum Emigracji. Dokonano wyboru artystów oraz selekcji ich prac kierując się względami artystycznymi oraz ograniczoną powierzchnią wystawienniczą. Powyższe kryteria pozwoliły na prezentację przeszło 280 obiektów, 114 artystów. Ponieważ gromadzenie dzieł sztuki odbywało się niezależnie od projektowanej wystawy, kilkadzie-

siąd bardzo ważnych prac malarskich, rzeźbiarskich i graficznych dotarło do Torunia już po wydrukowaniu katalogu. Prace te włączono do ekspozycji.

Ekspozycja górna prezentowała prace olejne, rzeźby i płaskorzeźby; dolna — grafikę, rysunek, akwarelę oraz dokumenty i książki. Każdy obiekt zaopatrzonej został w tabliczkę informującą o osobie darczyńcy. W katalogu znalazły się biogramy 87 artystów wraz z reprodukcjami prac. Pełna informacja o wystawie zamieszczona została również na stronach Archiwum Emigracji w Internecie.

Wystawa była czynna od 9 listopada 2002 do końca maja 2003 roku. Zwiedziło ją kilka tysięcy osób, w tym zorganizowane grupy uczniów i studentów Wydziału Sztuk Pięknych.

Informacje na temat wystawy znalazły się w regionalnym radio PiK, audycjach TV3 Bydgoszcz, a także w prasie regionalnej oraz emigracyjnej:

M. A. Supruniuk, *Galeria Sztuki Emigracyjnej — Archiwum Emigracji w Toruniu*, Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza (Londyn) 1.11.2002;

M. A. Supruniuk, *Galeria Sztuki Emigracyjnej*. Archiwum Emigracji w Toruniu, Przegląd Polski (Nowy Jork) 6.09.2002;

[jk], *Mała Galeria Sztuki Emigracyjnej*, Głos Uczelni (Toruń) 2002 nr 10;

[jk], *Dwie wystawy w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu*, Niedziela 2002 nr 48;

[Fotografia z wystawy z notatką], *Nowości* (Toruń) 9.11.2002;

[win], *Sztuka na obczyźnie*, *Nowości* (Toruń) 12.11.2002;

[mkr], *Czekając na pociąg...*, *Nowości* (Toruń) 13.11.2002;

K. Ćwikliński, *Trzecia konferencja w Toruniu*, Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza (Londyn) 13.11.2002;

A. Kroplewska-Gajewska, *Ślady myśli i uczuć*, Głos Uczelni (Toruń) 2002 nr 12;

Mała Galeria Sztuki Emigracyjnej [na stronach www: <http://www.culture.pl>];

M. A. Supruniuk, *Co warto wiedzieć o Galerii Sztuki Emigracyjnej w Toruniu?* Promocje Kujawsko-Pomorskie (Bydgoszcz) 2003 nr 1/2; przedruk: *Nowiny Kurier* (Tel Awiw) 11.04.2003;

M. A. Supruniuk, *Mała Galeria Sztuki Emigracyjnej*, *Polish Culture* (Warszawa) 2003 nr 1(21).

Najpełniejsze informacje zawiera katalog:

M. A. Supruniuk, J. Krasnodębska, *Mała Galeria Sztuki Emigracyjnej ze zbiorów Archiwum Emigracji*, Toruń 2002, 95 s.

***

Archiwum Emigracji zwraca się z prośbą o pomoc w gromadzeniu dzieł sztuki i dokumentacji archiwalnej będącej świadectwem działalności polskich artystów i galerii na świecie w XX wieku. Pomoc w tworzeniu Galerii Sztuki Emigracyjnej będzie bezcennym wkładem w rozwój badań nad historią sztuki polskiej XX wieku. Każdy dar odnotowany zostanie w druku oraz na stronach Archiwum Emigracji w Internecie:

http://www.bu.uni.torun.pl/Archiwum_Emigracji

KATALOG PRAC PREZENTOWANYCH NA WYSTAWIE

Astrid Maria Balińska-Jundzill

(1934–) Hiszpania
Ensayo, 1991, technika własna, 87 x 96
 dar Artystki

Janina Baranowska

(1925–) Wielka Brytania
Czekając na pociąg, 1997, olej, 63 x 93,5
 dar Artystki

Bronisław M. Bąk

(1922–1981) Stany Zjednoczone
 Z teki *On top of this...* (Collegeville
 1960): *Krajobrazy wielkiego miasta*,
 drzeworyt, 22,5 x 22,5
 dar Szymona Bojko

Henryk Berlewi

(1894–1967) Francja
Mechanofaktura, 1965, serigrafia, 49,9 x 49,9
 wymiana

Tadeusz Beutlich

(1922–) Wielka Brytania
Rozmowa, [b.r.], tusz, papier, 33 x 45
Zjawa, [b.r.], tusz, papier, 32 x 44,5
Naga kobieta patrzy, [b.r.], tusz, papier,
 34 x 51
Powitanie, 1950, tusz, papier, 31 x 50
 dar Leona Piesowockiego

Ewa Błaszak

(1953–) Włochy
Kompozycja nr 2, 1993, pastel, 50 x 35
 dar Artystki

Andrzej Krzysztof Bobrowski

(1925–2002) Wielka Brytania

Tańcząca, 1949, ołówek, 35 x 25
Rozmowa sylwestrowa, 1949, ołówek,
 25 x 34
 dar Ryszarda Demela

Janina Bogucka-Wolff

(1908–lata 60.) Wielka Brytania
Podwórze, ok. 1943, olej na płótnie, 33 x 44
 dar Lucyny Poray-Biernackiej

Marian Bohusz-Szyszek

(1901–1995) Wielka Brytania
Słoneczny las, [b.r.], olej na płótnie, 71 x 90
 dar Dame Cicely Saunders
Cudowny połów, 1953, drzeworyt, 37 x 27
 dar Barbary Gaździk
Chrystus i Judasz, [b.r.], tusz, papier, 75 x 55
 dar Jarosława Koźmińskiego

Andrzej Maria Borkowski

(1949–) Wielka Brytania
The origin of Mermaids (the Comet), 1997,
 monoprint, serigrafia, 50 x 70
 dar Artysty

Konstanty Brandel

(1880–1970) Francja
Erotyk duży, ok. 1911–1918, akwaforta,
 akwatinta, 32 x 28,9
Ogród miłości, 1927, sucha igła, akwaforta,
 akwatinta, 25,7 x 25,5
Pocałunek straszliwy, ok. 1911, akwaforta,
 sucha igła, rylec, 17,6 x 13,2
Pejzaż, [b.r.], gwasz, 24 x 30
Pasaż warszawski, 1909, akwarela, 33 x 23
 Szkicownicy: 1,2,3,4
 dar Witolda Leitgebiera

Rafał Chwoles

(1913–2002) Francja

Brama miasta, [b.r.], olej na tekturze,
21 x 35

Wspomnienie, [b.r.], olej na tekturze,
27 x 35

dar Aleksandra Chwolesa

Lilla (Helena) Ciechanowska-Danysz

(ok. 1884–?) Francja

Salome, [b.r.], drzeworyt, 22 x 16
dar Witolda Leitgebera

Józef Czapski

(1896–1993) Francja

Śledzie, 1957, olej na płótnie, 48 x 53

Refleksja, 1959, olej na płótnie, 52 x 74

Akt stojący, 1960, tusz, papier, 29 x 17

Akt, [b.r.], tusz, papier, 21 x 24

Siedząca, 1960, tusz, akwarela, papier,
30 x 22

dar Waława Iwaniuka

W kawiarni, [b.r.], litografia barwna,
69 x 50

dar Andrzeja Kłossowskiego

Andrzej Czczot

(1933–) Stany Zjednoczone

Polander Press, 1988, drzeworyt, 20 x 28
dar Andrzeja Kłossowskiego

Ryszard Demel

(1921–) Włochy

Bulino, 1946, sucha igła, 9 x 13,5

Bulino (Głowa I), 1977, sucha igła, 6 x 5,5

Bulino (Głowa II), 1975, sucha igła, 6 x 6

dar Artysty

Antoni Dobrowolski

(1910–1987) Wielka Brytania

Rysunki z obozu Mühlberg, 1944/1945,
ołówki, papier:

Jęńcy angielscy w kuchni, 10 x 13,5

Jęńcy angielscy na świeżym powietrzu,
8,5 x 11,5

Jęńcy sowieccy w kuchni I, 10 x 7,5

Jęńcy sowieccy w kuchni II, 9,5 x 7

Jęńcy sowieccy w pracy, 7,5 x 10,5

Autoportret, 20 x 13

Koncert Włochów w naszym baraku, 13,5 x 9
dar Maryli Żuławskiej

Stanisław (Stefan?) de Domaradzki

Francja

bez tytułu, 1947, olej na papierze,
19 x 23,5

bez tytułu, 1948, olej na papierze, 13 x 24
dar Deviego Tuszyńskiego

Andrzej Dudziński

(1945–) Stany Zjednoczone

W fotelu, [b.r.], serigrafia, 20 x 30
dar Jana Kotta

Kazimierz Dźwig

(1923–1994) Wielka Brytania

Kompozycja brzozowa, [b.r.], olej na płótnie,
62 x 83

dar Leona Piesowockiego

Pejzaż, 1947, piórko, akwarela, 17 x 29

Gmach Parlamentu w Londynie, 1948, tusz,
papier, 24 x 34

dar Ryszarda Demela

Janusz (Juan) Eichler

(1923–2002) Argentyna

Autoportret, 1952, piórko, 33 x 32

Portret Gombrowicza, [b.r.], ołówek, 43 x 32

Harfa anielska, [b.r.], drzeworyt, 7 x 5,5

Błogosławieństwo, 1971, drzeworyt, 14 x 11

Ecce Homo, [b.r.], drzeworyt, 15,5 x 5,5
dar Krystyny Eichler

Krystyna Zofia Eichler

(1921–) Stany Zjednoczone

Portret architekta Delberta M. Larsona,
1978, olej na płótnie, 91 x 61

Św. Franciszek, 1946, drzeworyt,
19 x 12,5

Minstrele, 1946, drzeworyt, 14 x 18,5
dar Artystki

Filip Finger

(1948–) Szwecja

Modląca się, [b.r.], litografia, 43 x 29

Herb, [b.r.], litografia, 47,5 x 42,5
dar Artysty

Fryderyka Frankowska

(1872–1957) Francja

Zuzanna i starcy, [b.r.], akwaforta,

18,5 x 15,5

dar Witolda Leitgebena

Pejzaż górski, [b.r.], akwatinta, 18 x 23,5

Paysage d'Engadine, [b.r.], akwatinta,

19 x 22,5

dar Lote Isabel

Stanisław Frenkiel

(1918–2001) Wielka Brytania

Trampolina, 1985, olej na desce, 76 x 50

dar Anny Frenkiel

Tańcząca para, [b.r.], akwarela, tusz, 26 x 20

dar Tamary Karren

Anna Gajewska

(1953–) Stany Zjednoczone

Kompozycja z czerwonymi prostokątami,

2000, ołówek, tusz, kredka na płótnie,

160 x 240

dar Jana Kotta

Ewa Gargulińska

Wielka Brytania

Żółty człowiek, 1994, olej na papierze,

46 x 33

Wysoki zamek, 1994, olej na papierze,

54 x 41,5

dar Artystki

Bożena Garstecka (Bożenna)

(1946–) Francja

Ave Caesar, 1990, olej na płótnie, 61 x 54

Fuite Hors de l'Emotion II, 1989, olej na

płótnie, 54 x 65

dar Artystki

Danuta Giercuskiewicz (Gierc)

Wielka Brytania

Akt stojący, [b.r.], piórko, tusz, papier,

25,5 x 20,5

Akt siedzący, [b.r.], piórko, tusz, papier,

29 x 23,5

dar Jarosława Koźmińskiego

Joanna Gleich

(1959–) Austria

Kompozycja I, 2002, akryl na papierze,

97 x 66

Kompozycja II, 1999, olej na płótnie,

125 x 130

dar Artystki

Stanisław Michał Gliwa

(1910–1986) Wielka Brytania

Poezja, [b.r.], drzeworyt, 15 x 13

dar Mai E. Cybulskiej

Anioł — ilustracja do książki W. J. Stan-

kiewiczza *A guide to democratic jargon*

(Londyn 1976), linoryt, 21 x 14

dar Andrzeja Klossowskiego

Jan Głowacki

(1911–1985) Włochy

Bazylika, 1960, tusz, papier, 46 x 34

dar Leona Piesowockiego

Janina Granowska-Rennie

(1930–) Wielka Brytania

Piekło, [b.r.], technika własna, 58 x 45

Don Kichot, [b.r.], glina palona, glazura,

30 cm

Gniazdo, [b.r.], batik, 42 x 37

Święta Cecylia, 1950, drzeworyt, 7 x 9,5

dar Artystki

Krystyna Granowska-Strobel

Niemcy

Cello, 1990, olej na desce, 80 x 70

Cebule i jabłko, 1988, olej na płótnie,

41 x 36

dar Artystki

Edmund Gunsch

(1941–) Niemcy

Strach, 2002, akryl, płótno, 51 x 60

dar Artysty

Peter Gyllan

(1950–) Dania

Krew w krtani kota — plakat teatralny,

1989, serigrafia, 85 x 59

1984? — plakat, 1983, serigrafia, 88 x 60

Ciało w zdobytej przestrzeni — plakat

wystawy, 1993, offset, 100 x 70

dar Artysty

Maria Hano de Grzymała

Francja

Kompozycja, 1976, pisak, papier, 35 x 47
dar Artystki**Tadeusz Ilnicki**

(1906–1993) Wielka Brytania

Podwieczorek, [b.r.], olej na płótnie,
50 x 61
dar Halimy Nałęcz**Alexander Franklin Jagelowitz**

(1938–) Niemcy

Primavera, [b.r.], akryl, 31 x 39,5
dar Artysty**Władysław Jahl**

(1886–1953) Francja

Essai, 1953, akwaforta, 34 x 25
dar Jana Winczakiewicza**Grzegorz Jakubowski-Barthel
de Weydenthal**

(1957–) Francja

Fourré, [b.r.], rysunek, technika mieszana, 24 x 17,5*Musiciens*, [b.r.], rysunek, technika mieszana, 23 x 23*Silhouette II*, [b.r.], rysunek, technika mieszana, 23,5 x 17,5

dar Artysty

Grażyna Jancewicz-Kulesza

(1945–) Wielka Brytania

Odoczynek, 1976, olej na desce, 61 x 91
dar Artystki**Janina Maria Jasińska-Luterek**

(1925–) Szwecja-Francja

Kompozycja, 1997, olej na płótnie, 65 x 54
dar Artystki**Alfred Jesion**

(1919–1997) Szwecja

bez tytułu, 1982, glina palona, czarna glazura, 34 cm

bez tytułu, 1982, glina palona brązowa, 45 cm

bez tytułu, 1982, glina palona biała, 46 cm

bez tytułu, 1983, glina palona, czarna glazura, 43,5 cm

Portret Barbary, 1985, glina palona różowa, 50 cm

bez tytułu, 1986, glina palona brązowa, 40 cm

dar Danuty Szymańskiej-Jesion

Józef A. Klimek

(1918–) Australia

Flood in Katherine Gorge, 1998, akryl na plastiku, 46 x 61*Ecce Homo*, 1970, olej na płótnie, 70 x 50
dar Artysty**Ludwik Klimek**

(1912–1992) Francja

Mężczyzna z papierosem, 1937, piórko, akwarela, 19 x 15*Kobieta z gazetą*, 1937, piórko, akwarela, 21 x 16

dar Józefa Klimka

Tadeusz Koper

(1913–1995) Włochy

Głowa Stanisława Młodożeńca, [b.r.], gips, 34 cm

dar Alicji Moskalowej

Halina Korn-Żuławska

(1902–1978) Wielka Brytania

W barze kawowym, 1966, olej na płycie, 61 x 51

dar Maryli Żuławskiej

Adam Kossowski

(1905–1986) Wielka Brytania

Cala Fornells, Majorka, 1954, olej na płótnie, 51 x 76*Autoportret*, [b.r.], piórko, 33 x 20*Ikona*, [b.r.], akryl, 31 x 17*Zdjęcie z krzyża* (projekt płaskorzeźby), [b.r.], tempera, karton, 107 x 123*Zwiastowanie*, ok. 1950, glina palona, glazura, 12 cm

Kafle ceramiczne:

Hipocentaur I, 10 x 10*Hipocentaur II*, 13,5 x 13*Big Ben I*, 10 x 10

Big Ben II, 13 x 13

Słowik, 10 x 10

Stary Żyd, 15,5 x 15

dar Stefanii Kossowskiej

Jan Marian Kościółkowski

(1914–1977) Wielka Brytania-Włochy

Niecierpliwość, [b.r.], gwasz, 33 x 47

Żółty lew, 1956, pastel, 50 x 62

Wyścigi konne, 1950, pastel, 55 x 71

Oczekiwanie, 1950, pastel, 50 x 63

Rodzina z mechanikiem samochodowym,

1970, olej na płótnie, 86 x 96

Krajobraz mitologiczny, [b.r.], olej

na płótnie, 59 x 83

dar Lidii Kruszyńskiej-Kościółkowskiej

Jan Kott

(1914–2001) Stany Zjednoczone

Kazimierz nad Wisłą I, 1964, pisak, tusz,

41,5 x 28,5

Kazimierz nad Wisłą II, 1964, pisak, tusz,

41,5 x 28,5

Kazimierz nad Wisłą III, 1964, pisak, tusz

41,5 x 28,5

dar Pisarza

Zygmunt Kowalski

(1923–) Argentyna

Rincón del mercado, [b.r.], olej na płótnie,

50 x 40

dar Artysty

Erwin Kowski

(1896–1983) Niemcy

Der Schrei, 1969, akwarela, 24 x 18

Pappe, 1969, akwarela, 24 x 18

Portret chłopca, 1969, akwarela,

39,5 x 29,5

dar Hilde Arlt-Kowski

Marian Kratochwil

(1906–1997) Wielka Brytania

Hiszpanka z niewidomym synem, [b.r.],

olej na płótnie, 97 x 113

dar Kathleen Browne

Don Kichot, [b.r.], olej na desce, 23 x 17,5

wymiana

Dziewczynka z lalką, 1939, olej na desce,
29 x 38

depozyt Ewy Gubały

Chłop hiszpański, [b.r.], olej na płótnie,

61 x 51

Chrystus wygłaszający kazanie, 1928, piórko,
tuszu, 18 x 22,6

Chłop z książką, 1929, piórko, 17,5 x 15,5

dar Zbigniewa Kratochwila i Ewy
Gubały

Halina Kryska-Karska

(1925–) Wielka Brytania

Portret kobiety w czerwonej sukni, 1997,
akryl, 81 x 55

Kompozycja kolorów nr 1, 1990–2000, akwa-
rela, 50 x 38

Kompozycja kolorów nr 4, 1990–2000, akwa-
rela, 30 x 39

dar Artystki

Jan Lebenstein

(1930–1999) Francja

Coexistence, 1963, olej na płótnie, 80 x 40
dar Waława Iwaniuka

Epreuve d'artiste, 1966, akwarela, tusz,
gwasz, 39 x 26

Studium bestii — cykl sześciu rysunków
na trzech kartkach, 1964, długopis:

1 (32 x 25)

2 (32 x 25,5)

3 (32 x 25)

Głowy mitologiczne — 4 rysunki, pisak,
serwetka, 16 x 17

dar Olgi Scherer

Bolesław Leitgeber

(1900–1993) Wielka Brytania-Indie

Fisherman's Boat at Accra, 1958, olej na
desce, 50 x 69

Passé héroïque, 1961, akwarela, gwasz,
52 x 64

dar Witolda Leitgebiera

Teresa Lewandowska

(1928–1983) Szwecja

Z teki: *Abel min broder* (Sztokholm 1973):

Le jour de gloire est arrivé!, 1972

Janusz Korczaks sista väg, 1972

Auschwitz I, 1972

Blodfläckar på snö, 1972

litografie, 42 x 30

dar Józefa Lewandowskiego

Tadeusz A. Lewandowski

(1941-) Francja

Les Peintures, (kolor I) [b.r.], offset,

olej, papier, 46 x 54

Les Peintures, (kolor II) [b.r.], offset,

olej, papier, 46 x 54

Les Peintures, (duży I), [b.r.], olej

na płótnie, 195 x 130

Les Peintures, (duży II), [b.r.], olej

na płótnie, 195 x 130

dar Artysty

Ludwik Lille

(1897-1957) Francja

Z teki *Douze gravures* (Paryż 1958):

bez tytułu, akwaforta, 33 x 43

bez tytułu, akwaforta, 19,5 x 28,5

bez tytułu, akwaforta, 12,5 x 17

bez tytułu, akwaforta, 10 x 14,5

dar Jana Winczakiewicz

Mieczysław Lurczyński

(1907-1992) Francja

Pod mostem w Wenecji, [b.r.], olej na

kartonie, 37 x 47

dar Mirosława Kucharskiego

Piotr Łabuźek (Baro)

(1924-1998) Dania

Demokrati, [b.r.], tusz, 29,5 x 21

Nowożeńcy, [b.r.], tusz, 29,5 x 21

dar Eugeniusza S. Kruszewskiego

Wanda Ładniewska-

-Blankenheimowa

(1905-1995) Francja

Grupa, 1964, glina palona, 27 cm

dar Ruth Buczyńskiej

Arika Madeyska

(1928-) Francja

bez tytułu, 1998, olej na płótnie, 46 x 55

bez tytułu, 1998, olej na płótnie, 33 x 46

bez tytułu, 1996, piórko, tusz, 24 x 32

bez tytułu, 1999, piórko, tusz, 21 x 29,5

dar Artystki

Bartek Małysa

(1947-) Stany Zjednoczone

Sanskryt, 1999, serigrafia, 55 x 43

Ikrar, 1999, serigrafia, 55 x 37,5

dar Artysty

Leszek Leo Małysa

(1953-2001) Stany Zjednoczone

In God We Trust, 1998, komputer, 28 x 43

In God We Trust, 1999, komputer, 28 x 43

dar Anny Małysa

Willam (Wilek) Markiewicz

(1935-) Kanada

Dancers, [b.r.], drzeworyt na czarnym
japońskim papierze, 23 x 24

Ryba, [b.r.], drzeworyt barwny, 25,5 x 73

dar Artysty

Edward Matuszczak

(1906-1965) Francja

Don Kichot, 1940, olej na papierze, 23,5 x 17

dar Pooki Kępińskiej

David Messer

(1912-) Francja

Zła nowina, [b.r.], tempera, 54 x 69

Osiem obrazów z życia malarza, 1968,
tempera, 53 x 75

dar Halimy Nałęcz

Karol Mondral

(1880-1957) Francja

Portret kobiety, [b.r.], akwaforta, 9,8 x 8,5

Portret starego mężczyzny, 1914, akwa-
forta, 18 x 15

Portret kobiety w niebieskiej sukni, 1917,
drzeworyt barwny, 15,5 x 12,5

dar Witolda Leitgebera

Stefan Mrozewski

(1894-1975) Stany Zjednoczone

Ilustracje do bibliofilskiego wydania

Króla w złotej masce (Paryż 1928):

Scena ze starcem i dworzanami, drzeworyt,
28 x 21

W ogrodzie, drzeworyt, 28 x 21
dar Witolda Leitgebera

Ludmiła Murawska-Peju

(1935-) Francja

Na lotnisku w Madrycie I, 1990, tusz,
14,5 x 20

Na lotnisku w Madrycie II, 1990, tusz,
14,5 x 20
dar Artystki

Adam (Aron) Muszka

(1914-) Francja

Modlitwa księżycowa, 1975, olej na płótnie, 46 x 33

Sen krawca, 1980, fotolitografia, 64 x 45
Marzenia dziewczyny, 1980, fotolitografia, 64 x 45
dar Artysty

Tadeusz Mysłowski

(1943-) Stany Zjednoczone

Isometric floor drawing + blue print for 60 wooden column #3, 1995, serigrafia, 50 x 66

Typographical floor drawing + blue print for 60 wooden column #1, 1995, 41 x 61,5

Typographical floor drawing + blue print for 60 wooden column #3, 1995, 41 x 61,5

dar Henryka Cioczka

W hołdzie Mikołajowi Kopernikowi, 2002, kolaż, 32 x 67

Towards Organic Geometry 1972-1994 (Nowy Jork 1994), album, litografie
dar Artysty

Halima Nałęcz

(1917-) Wielka Brytania

Po burzy, 1991, olej na płótnie, 91 x 61
Wczesny lot, [b.r.], gwasz, 56 x 76
dar Artystki

Halina Nekanda-Trepka

Wielka Brytania

Rain that swells the Land, 2002, collagraph, 57 x 76
dar Artystki

Róża Nowotarska

(1920-) Stany Zjednoczone

Kwiaty, [b.r.], farba na szkłe, 72 x 67
dar Pisarki

Michał Paryżski

(1946-) Szwecja

Obszar, 2000, olej na płótnie, 100 x 100
dar Artysty

Małgorzata Paszko

(1955-) Francja

bez tytułu, 2001, tempera, papier, płótno, 34,5 x 21,5

bez tytułu, 1999, tempera, papier, płótno, 60 x 20

Kompozycja roślinna, 1999, papier, płótno, tempera, 185 x 61
dar Artystki

Leon Stanisław Piesowocki

(1925-) Wielka Brytania-Francja

Odkrywanie Wenus, 1965, olej na płótnie, 88 x 122

Akt (czerwony), 1968, drzeworyt barwny, 48 x 61

Akt (żółty), 1968, drzeworyt barwny, 51 x 62,5
dar Artysty

Tadeusz Korwin-Piotrowski

(1906-1976) Wielka Brytania

Muzyka, [b.r.], drzeworyt, 37 x 26

Trubadur i panna, [b.r.], drzeworyt, 37 x 26
dar Mai E. Cybulskiej

Andrzej Piwarski

(1938-) Niemcy

Deszczowy dzień, 2001, akryl, 70 x 50

Ślad działania, 1996, technika mieszana, 100 x 80
dar Artysty

Józef Piwowar

(1904-1987) Wielka Brytania

bez tytułu, 1973, tempera, gwasz, 50 x 40

Dwugłowy kot, 1973, glina palona, glazura, 28 cm
dar Maryli Żuławskiej

Andrzej Płoski

(1949–) Szwecja

Z teki *Välkommen* (Sztokholm 1978):

Tickande körsbär, 1978, drzeworyt,

13,5 x 10,5

En näpen lipsil, 1978, drzeworyt,

12,5 x 10,5

wymiana

Wanda Rewska-Colacino

(1907–?) Włochy

Martwa natura, 1946, akwarela, 34 x 50

wymiana

Marek Rudnicki

(1925–) Francja

Drzewo, 1963, piórko, tusz, 27 x 18

dar Tamary Karren

Zdzisław Ruszkowski

(1907–1991) Wielka Brytania

Po kąpieli, [b.r.], akwatinta, 13,5 x 20

Akt, [b.r.], akwatinta, 20 x 15

dar Stefanii Kossowskiej

Lech Rzewuski

(1941–) Szwecja

Porzucona, 1993, litografia, 23 x 17,5

Tańce afrykańskie, 1987, litografia, 79 x 55

dar Artysty

Krystyna Sadowska

(1914–2000) Kanada

Sfinks, 1981, drzeworyt, 33 x 34

dar Wacława Iwaniuka

Ryszard Sawicki

(1948–) Stany Zjednoczone

Parsimons, [b.r.], heliografiura, 30 x 38

Big surf, [b.r.], drzeworyt, 34 x 24,5

dar Artysty

Jan Tadeusz J. Szrednicki

(1923–) Australia

Chełmno, 1986, olej na desce, 40 x 51

Sypialnia, 1986, olej na desce, 54,5 x 36

Ludka, 1988, olej na płótnie, 41 x 27

dar Artysty

Jerzy Stocki

(1913–) Wielka Brytania

Forma przestrzenna z winogronem, 1977,

metal, drewno, 36 cm

dar Maryli Żuławskiej

Bogumiła Strojna

(1957–) Francja

bez tytułu, [b.r.], tusz, ołówek, 21 x 14

bez tytułu, [b.r.], tusz, ołówek,

20,5 x 14,5

dar Artystki

Zofia Stryjeńska

(1891–1976) Szwajcaria-Francja

Z teki *Panteon Polski* (Paryż [b.r.]):

Stanisław Żółkiewski

Mikołaj Kopernik

Stanisław Wyspiański

Henryk Sienkiewicz

serigrafia, 14,5 x 9

dar Bronisława Mazowieckiego

Halina Sukiennicka

(1906–1998) Wielka Brytania

Wilno, 1969, serigrafia, 25,5 x 20

dar Tamary Karren

Skrzypce duże, [b.r.], olej na desce,

29 x 58

Kompozycja, 1984, tempera, kredka,

44 x 58,5

dar Maryli Żuławskiej

Władysław R. Szomański

(1911–1996) Wielka Brytania

Wenecja, [b.r.], autolitografia, 15 x 21,5

Bieg, [b.r.], tusz, 20 x 23

Rozmowa, [b.r.], tusz, 16 x 13,5

dar Artysty

Wazon z kwiatami i lampa naftowa, [b.r.],

papieroplastyka, 46 x 61

dar Halimy Nałęcz

Stanisław Szukalski

(1893–1987) Stany Zjednoczone

Exlibris Johna Paula Wellinga, 1926, drze-

woryt, 8 x 8

dar Wacława Iwaniuka

Henryk Szydłowski

(1950–) Nowa Zelandia-Australia
Puppet, 1992, drzeworyt, 57 x 42
The Shadow's Ecstasy, 1992, drzeworyt,
56 x 38
dar Artysty

Feliks Topolski

(1907–1989) Wielka Brytania
Portret Stefanii Kossowskiej, 1981, pisak,
37 x 27 z dedykacją autora dla S. Kos-
sowskiej
*Portret Mieczysława Grydzewskiego z czer-
wonym kwiatem*, [b.r.], pisak, 38 x 28
dar Stefanii Kossowskiej

Joanna Balladyna Troikowicz

(1952–) Szwecja
*Fotografia z serii do poezji Marii Pawli-
kowskiej Jasnorzewskiej*, 1977–1978,
płaskorzeźba, brąz, 20 x 20
Ucieczka, 1977–1978, płaskorzeźba, brąz,
20 x 20
dar Artystki

Zygmunt Turkiewicz

(1913–1973) Wielka Brytania
Termodynamika, [b.r.], technika własna,
75 x 90
Reclining nude, [b.r.], olej na desce,
91 x 122
Tension and contrast, [b.r.], olej na desce,
120 x 81
dar Pooki Kępińskiej

Devi Tuszyński

(1915–2002) Francja
Mon Village, 1973, kolorowy atrament
na pergaminie, 13 x 10
Macierzyństwo, 1996, sucha igła,
13 x 7,5
dar Artysty

Felix Tuszyński

(1922–) Australia
bez tytułu, [b.r.], piórko, tusz, 29 x 40
bez tytułu, 1995, piórko, tusz, 23 x 30
dar Artysty

Jan Ulatowski

(1907–1997) Francja
Studium pleców I, [b.r.], tusz, 31 x 18
Studium pleców II, [b.r.], tusz, 31 x 18
dar Anny Micińskiej

Barbara Ur (Piwarska)

(1933–) Niemcy
Kolorowy człowiek IX, 2001, dąb, polichro-
mia, 103 cm
dar Artystki

Witold Urbanowicz

(1945–) Francja
bez tytułu, 1997, pastel, tusz, 41,5 x 41,5
dar Artysty

Dianne Verhmeer

(1947–) Stany Zjednoczone
Złote myśli, 1990, akryl, 61 x 50
dar Artystki

Marian Walentynowicz

(1896–1967) Wielka Brytania
Kot, [b.r.], tusz, ołówek, 28 x 22
Koń, [b.r.], tusz, ołówek, 28 x 22
dar Lucyny Poray-Biernackiej

Aleksander Werner

(1920–) Wielka Brytania
White/Blue/Brown, 1997, technika
mieszana, 28 x 21
Kompozycja szarobłękitna I, [b.r.], olej
na płótnie, 86 x 50
Kompozycja błękitnożółta, [b.r.], olej
na płótnie, 90 x 76
Dom, [b.r.], drzeworyt barwny, 43 x 33
Violent Embrace, 1950, drzeworyt
barwny, 32 x 41
Głowa mężczyzny, 1951, drzeworyt, 30 x 23
Głowa kobiety, 1954, drzeworyt, 31 x 22
Wieśniak, [b.r.], drzeworyt barwny,
41 x 33
Rzeźby, szkło:
1 (17 cm)
2 (5 cm)
3 (16 cm)
dar Artysty

Biblioteka Główna UMK

300041063599

Jan Winczakiewicz

(1921-) Francja

Kompozycja, ok. 1980, olej na papierze,
15,5 x 26,5

dar Artysty

Leszek Wiśniewski

(1953-) Austria

Die mysteriösen Lebenslinien — plakat
filmowy, 1991, offset, 85 x 59

Französische Filmwoche im Metro Kino —
plakat, 1990, offset, 84 x 59

P.A.F.F. — plakat filmowy, 1991, offset,
84 x 59

dar Artysty

Kazimierz Zielenkiewicz „Caziel”

(1906–1988) Francja-Wielka Brytania

bez tytułu, [b.r.], tempera, kredka,
18 x 27

bez tytułu, [b.r.], tempera, kredka, 20 x 13
dar Anny Micińskiej

Jakub Zim

(1920-) Izrael

Fatamorgana, [b.r.], olej na płótnie,
92 x 92

dar Artysty

Marek Żuławski

(1908–1985) Wielka Brytania

Ecce Homo IV, 1961, olej na desce,
129 x 103

Ecce Homo II, 1958, olej na desce,
137 x 102

Mechanical Man, 1975, akryl, kolaż
na desce, 124 x 153

dar Maryli Żuławskiej

Oprac.:

M. A. Supruniuk, J. Krasnodębska

Na okładce:

Stanisław Szukalski, *Exlibris Johna Paula Wellinga*. 1926, drzeworyt

Eppbe: Pp.
Gwspn: Pp.

Biblioteka

Główna

UMK Toruń

253042
853443

Biblioteka Główna UMK

300041063599

ARCHIWUM
EMIGRACJI